

ТАЛІСМАНИ ТА ОБЕРЕГИ ТУРКМЕНІВ

Єршов Руслан Худайкулійович, гр. МЕ-12

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. **Арделян М.В.**
Харківський державний університет харчування та торгівлі

У туркменів, як і у багатьох народів Сходу, завжди були широко поширені різного роду амулети, талісмани, фетиші, яким споконвіку надавали особливого значення, і приписувалися магичні властивості. До них належать намистинки, пір'я птахів, роги баранів. Вважалося, що вони здатні відганяти злих духів, залучати добрі сили і охороняти їх власників від різних небезпек і бід. Ці, свого роду обереги, які прийшли з далекої давнини і збереглися донині, мають форму очей, серця, зміїної голови, невеликих раковин, жуків-скарабейів і т.ін. Сакральною силою наділялися плоди деяких дерев, насіння та зерна рослин. Одними з найбільш ранніх амулетів були намиста, що складаються з кісточок джиди, граната, фісташки, насіння запашної гвоздики. Згідно древнім повір'ям, сильний запах цих рослин захищає від нечистої сили і пристрїту. Амулет від пристрїту – «Аладжа» можна зустріти в усіх видах декоративно-прикладного мистецтва туркмен. Він являє собою шнурок з вив'язаних або витканих і переплетених між собою контрастних ниток – білих і чорних. Тонкі «Аладжа» носять на зап'ясті, на шиї, пришивають до одягу, більш товсті прикріплюють над входом до будинку або на стіні всередині житла. Трикутний мішечок з вугіллями і сіллю, вкладений в матерчату амулетницю – «тумар» білого кольору, за увяленнями туркмен, мав властивість відганяти нечисту силу. Носіння «тумара» забезпечувало благополуччя його власнику. До числа предметів, що захищають від пристрїту і, які використовуються досі, належать верблюжа вовна, срібні пластини, старовинні монети та дерев'яні трикутні амулети – «Дагдан». Взагалі трикутні форми контрастних кольорів з давніх часів мали сакральне значення і служили оберегами. Різні поєднання трикутників, квадратів і ромбів утворювали орнаменти, які є оберегами. Їх можна побачити у вишивці тюбетейок, жіночих і чоловічих халатів, в облямівці туркменських килимів. Ювелірні прикраси у туркмен, крім декоративної функції, грали і роль оберегів. Особливо це стосувалося коштовних каменів. Різного роду камінню здавна надавали особливого значення, їх наділяли цілющими і магичними властивостями, які оговорджують від шкідливих сил.

Амулети і талісмани і зараз знаходять своє відображення в побуті туркменського народу, в килимах, в ювелірних виробках, у національній вишивці, таким чином оберігаючи і віддаючи данину традиції.